

Література:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
2. Антикорупція на паузі. Україна в Індексі сприйняття корупції – 2024. Transparency International Ukraine. 2024. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
3. Corruption Perceptions Index, 2024. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>
4. Публічні фінанси: транспарентність vs корупція: монографія : [за заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник]. Суми : видавництво «Ярославна». 2020. 208 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-544-3-27>

ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДІЇ КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ: ПРОБЛЕМА ПЕРЕСУВАННЯ З МЕТОЮ НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Соловей Денис Юрійович

*кандидат юридичних наук, адвокат,
старший науковий співробітник відділу проблем публічного права,
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

У зв'язку із запровадженням воєнного стану на території України 24 лютого 2022 року, діяльність кожного адвоката була ускладнена додатковими правовими прогалинами, які безпосередньо впливають на гарантії адвокатської діяльності.

Як зазначив Ю.В. Оніщик, «в умовах воєнного стану адвокатура України здійснювала діяльність у таких напрямках: прийняття організаційних рішень до кінця дії режиму воєнного стану; організація надання безоплатної правової допомоги особам, які потребують тимчасового захисту, за кордоном; надання безоплатної правової допомоги особам на території України; участь у обговоренні проектів законів, які стосуються професійних прав і гарантій адвокатської діяльності; благодійна допомога Збройним силам України, територіальній обороні, адвокатам та їхнім сім'ям, постраждалим внаслідок воєнних дій в Україні; гуманітарна допомога; волонтерська діяльність; надання адвокатам із сусідніх регіонів приміщення для роботи; протидія

дезінформації щодо нападу російських військ на Україну; надання адвокатам нових безкоштовних курсів з міжнародного гуманітарного і міграційного права.» [1, с. 1239].

Разом з тим, прийняті організаційні рішення до кінця дії режиму воєнного стану свідчать про неврегульованість деяких гарантій адвокатської діяльності.

Частиною 1 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», якою визначений перелік гарантій адвокатської діяльності, серед іншого, зазначено, що професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом та іншими законами, зокрема:

1) забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності;

5) адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості [2].

З урахуванням вищевказаних положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та запровадження воєнного стану на території України, Кабінетом Міністрів України 24 червня 2023 року внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» та викладено пункт 8 Постанови в наступній редакції: «Під час дії комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування Збройні Сили, Держспецтрансслужба, Національна гвардія, Держприкордонслужба, Національна поліція, СБУ, ДФС, ДМС, ДСНС продовжують виконання своїх завдань відповідно до призначення та специфіки діяльності.

На території, де запроваджено комендантську годину, забороняється перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях осіб без виданих перепусток, а також рух транспортних засобів.

Дозволяється перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях, де запроваджено комендантську годину, без виданих перепусток особам та рух транспортних засобів Збройних Сил, Держспецтрансслужби, Національної гвардії, Держприкордонслужби, Національної поліції, СБУ, ДФС, ДМС, ДСНС, які залучаються до здійснення заходів під час запровадження комендантської години, транспортним засобам спеціалізованого призначення, які виконують невідкладне службове завдання, за умови ввімкнення спеціальних світлових сигнальних пристроїв, а також адвокатам, призначеним регіональними/міжрегіональними центрами з надання безоплатної правничої допомоги для надання безоплатної вторинної

правничої допомоги затриманим у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, особам, час прибуття до яких припадає на визначений період доби, зокрема на власних транспортних засобах» [3].

Також пунктом 9 вищевказаної Постанови Кабінету Міністрів України вказано, що адвокат, призначений регіональним/міжрегіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги, пред'являє разом із документом, що посвідчує особу, також свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю або посвідчення адвоката України та скановану копію доручення регіонального/міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги для надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Таким чином, співробітники правоохоронних органів мають можливість здійснювати слідчі та процесуальні дії в рамках КПК України, а також дії, визначені КУпАП, а адвокати за призначенням регіональних/міжрегіональних центрів з надання безоплатної правничої допомоги – надавати правову допомогу громадянам.

Однак, неврегульованим залишилось питання надання правової допомоги під час дії комендантської години адвокатами, які не призначені регіональними/міжрегіональними центрами з надання безоплатної правничої допомоги.

Відсутність правової регуляції можливості перебування таким адвокатам з метою надання правової допомоги у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях, де запроваджено комендантську годину, призводить до порушення гарантій адвокатської діяльності у вигляді створення перешкод у здійсненні адвокатської діяльності та рівності прав з іншими учасниками провадження.

Усунення вищевказаних порушень гарантій адвокатської діяльності можливе наступними альтернативними шляхами:

1. Внесенням змін до абзацу 3 пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» такого змісту: «Дозволяється перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях, де запроваджено комендантську годину, без виданих перепусток особам та рух транспортних засобів Збройних Сил, Держспецтрансслужби, Національної гвардії, Держприкордонслужби, Національної поліції, СБУ, ДФС, ДМС, ДСНС, які залучаються до здійснення заходів під час запровадження комендантської години, транспортним засобам спеціалізованого призначення, які виконують невідкладне службове завдання, за умови ввімкнення спеціальних світлових сигнальних пристроїв, а також адвокатам, для надання

правової допомоги затриманим у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, особам, час прибуття до яких припадає на визначений період доби, зокрема на власних транспортних засобах».

2. Розробленням механізму звернення рад адвокатів регіонів та/або Національної асоціації адвокатів України до військових адміністрацій для видачі адвокатам перепусток, які надають право перебування у визначений період доби на вулицях та в інших громадських місцях, де запроваджено комендантську годину, із внесенням змін до абзацу 6 пункту 9 Постанови Кабінету Міністрів України № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» такого змісту: «адвокатом, разом із документом, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України або її спеціальний статус, або паспортним документом іноземця та документом, що підтверджує законність перебування на території України, також свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю або посвідчення адвоката України».

Література:

1. Onishchuk Y. V. Organizational and legal bases of activity advocacy of ukraine in military condition. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects* : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. P. 1235–1239.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

3. Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2020 № 573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-%D0%BF#Text>